

I.C.2.b. **De graslanden**

01.-Infirmerijbeemden.

02.-Keelbeemden.

03.-Kompbeemden.

04.-Hemelrijk.

05.-Kuistert.

06.-Aalsterbroek of Onderste Broek.

07.-Ordingenbroek, Brustembroek of Overste Broek.

I.C.2.b. **Het grasland**

De gewone benaming voor hooiland is beemd. In 't Brustems dialect: bamp(t).

Soms treft men in de oude documenten een omschrijving met weide aan. Is weide hier ook veeweide of duidt het op een boomgaard, die plaats bood aan fruitbomen en vee?

1.- INFIRMERIJBEEMDEN

- 1300: item die fermerie van Santangheneten (01). CRB, 10r°. (04)
- 1581: die firmarye bamp (02). G.49, f.113.
- 1598: die firmarye bembden (02). G.50, f.69.
- 1656: die firmerye bempden (02). G.56, f.59.
- 1667: die firmarye bamp (02). G.58, f.48.
- 1694: die firmarije bempden (02). G.60, f.10.
- 1733: de infirmarye bempden (02). G.63, f.81.
- 1844: st-jans beemden (02) (kadaster) (05).

'*infirmarijbeemden*' is afgeleid van het Middelnederlands *fermerie*, naar het Frans '*infirmierie*' = ziekenhuis, of -zaal, vooral in een klooster. Hier bedoelde men het Sint-Agnesbegijnhof te St-Truiden. Waarschijnlijk had een ziek begijntje, dat een goede verzorging in deze afdeling genoten had, haar eigendom aan het begijnhof geschonken.

In de 19e eeuw waren deze beemden het bezit van het klooster Sint-Jan te St-Truiden, ook genaamd Luciëndal. Dit was een klooster van reguliere kanunnikessen van Sint-Augustinus, in 1428 te Brustem gesticht (01) (voetnoot 232).

Soms noemde men deze hooilanden ook Begijnenbeemden. Er was zelfs een Begijnenweg. Ze lagen tegen de grens met St-Truiden en Ordingen, ten noorden van het Distelbroekveld.

Nergens zijn er bewijzen, maar in deze omgeving kan een lazarij gelegen hebben, waar de pestlijders werden afgezonderd.

- 1539: gelegen bij die lazarijen (02). G.46, f.59.

1601: geleeghen bij die leproosen tot brusthem (02). G.50, f. 119

2.- KEELBEEMDEN

1668: negen roijden weijde gelegen inde keelbempden (02). G.58, f.107.

1789: de keelbeemden (02). G.67, f.50.

De '*Keelbeemden*' kregen hun naam naar hun vorm: lange, smalle stroken, die geleken op een deel van het menselijk lichaam: de keel. Ze lagen op de Romeinseweg in de omgeving van de Tom.

3.- KOMPBEEMDEN

1404: Lambertus Gerve de Bruysten relevavit II bon. terre supra dictam 'Commestrait', et terras Wilhelmi Derix per reportationem Johannis de Castro et Brunonis, sui filii (03) nr.997.

1538: eenen bampnt inden comp (02). G.46, f.8.

1551: den compbampnt (02). G.47, f.53v°.

1613: ses royen geleegeen in dye compe (02). G.51, f.80.

1675: vande wintmolen naer de Kombemnt (06).

1697: straete van de Kombemnt naer de Windtmolen.

1738: welcke met enen betel naer die compbempden werts af gaet (07).

1776: die compbemden (02). G.65, f.104v°.

1789: die compe bemden (02). G.67, f.71.

Komp gaat terug naar '*kumpa*'. Zoals ketel is komp overdrachtelijk voor wat met een kom of kuip kan vergeleken worden: hier dan een diepte of uitholling (02). Deze beemden liggen nu weerszijden van de Tongersesteenweg tussen de grens met St-Truiden, de Grote Straat (Oude Tongersebaan-Geelstraat) en de Brandhoutstraat. In 1996 werden ze in gebruik genomen als nijverheidszone.

4.- HEMELRIJK

14e eeuw: dat hemelrijck geheeten (01). CRB,1v°.

1695 : het hemelrijck (02). G.60, f.25v°.

1798 : hemelrijk bampnt (02). legger.

Diverse betekenissen zijn mogelijk:

1.-Hemelrijk kan zoals het Franse '*paradis*' op een vroegere begraafplaats wijzen.

2.-Hemelrijk kan vervolgens een volksetymologische aanpassing zijn van '*Hammerik, Hemmerik*': hamvormig stuk, gelegen in een ham of kromming van een waterloop.

De Hoogbeek waaraan het Hemelrijk grenst, vormt hier evenwel geen scherpe bocht.

3.-Voor het Brustems Hemelrijk past wellicht een derde verklaring, namelijk een afgesloten of omheind hooilandterrein.

Het Hemelrijk ligt tussen het kasteeldomein, de Hoogbeek, de Tomstraat aan 't Eske en de vroegere Hameistraat, nu Weg van Brustem naar Rijkel.

5.- KUISTERT

na 1300 : int Custert (01). CRB,1v^o.

15e eeuw: int Custertvelt (01). CRB,16v^o.

15e eeuw: regenote de Noetbeeck ende Custerstrate, te weten van Henricx Coelstiers goede gelegen int Custert. (01). CRB,16v^o.

1507 : tot Brustem int Custert (01). CRB,14v^o.

Het Kuistert of Custert is de naam van een hooilandgebied, gelegen nabij de Tomstraat ten noorden van het Eske en ten oosten van Hemelrijk. De betekenis is onduidelijk.

6.- AALSTERBROEK of ONDERSTE BROEK

na 1300: ende der selve Lodewic 1 lut. van 25 roden die liggen op den wech daer men gaet Taelster Broecke wert (01). CRB,12r^o.

: Item 16 roeden lans gheleghen ob Alssterbroeck ende 19 roeden bi de Savel Strate ob den Rikelwech gheleghen, die ghelden minen joncker van Sombberef, 1 lut. (01). CRB,15v^o.

1514 : dat aelst broek (02). G.39.

1716 : het aelsterenbrouck (02). G.62, f.65v^o.

Het Aalsterbroek is een hooilandgebied te Nerum, weerszijden van de Melsterbeek.

7.- ORDINGENBROEK, BRUSTEMBROEK of OVERSTE BROEK

na 1300: Lambrecht 5 swarte te halven merte van sinen ghesete ende hove op dat Overste Broeck, regenoot de strate. (01). CRB,1v^o.

1513 : aen dat overste broek (02). G.44, f.28v^o.

1573 : huys gelegen opt overste broeck (02). G.49, f.20v^o.

1599 : tgemeyn broeck geheeten het ordingschen broek (05). G.50, f.89.

1697 : gelegen int bruesthem broeck (05). G.61, f.3.

1763 : het ordingen broeck (05). G.64, f.73.

Het Ordingerbroeck is het gehele hooilandgebied in de omgeving van de Tongersesteenweg, weerszijden van de Melsterbeek.

I.C.2.b. **Het grasland**

Bronnen.

- 01.-E.Houtman en J.Molemans.-'Cijnsregister van het Bruyninxhof te Brustem (1300)', in OLVL., jrg.30, 1975, blz.249-282.
- 02.-J.Molemans.-'Brustem toponymisch doorgelicht', in OLVL., jrg.30, 1975, blz.335-358.
- 03.-Jan Grauwels.-'Leenregister van Jan van Beieren 1390-1413' in OLVL., 1981, blz.114, nr.997.
- 04.-Fermerie van Sentangheneten = infirmerie van het St-Agnesbegijnhof van St-Truiden.
- 05.-Sint-Jansbeemden = beemden toebehorende aan het klooster van Sint-Jan, geheten Sint-Luciëndal.
- 06.-Kaartboek van de abdij van St-Truiden.
- 07.-Afbakening van de grenzen tussen St-Truiden en Brustem in 1738.